

Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığından:

Karar No : 398

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 175. maddesinin dördüncü fıkrasında; "Meclise üye tam sayısının beşte üçü ile veya üçte ikisinden az oyla kabul edilen Anayasa değişikliği hakkındaki Kanun, Cumhurbaşkanı tarafından Meclise iade edilmediği takdirde halkoyuna sunulmak üzere Resmî Gazetede yayımlanır." hükmü yer almaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca 21/01/2017 tarihinde kabul edilen 6771 sayılı "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", Resmî Gazete'nin 11 Şubat 2017 tarih ve 29976 sayılı nüshasında yayımlanmıştır.

3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 2. maddesinde; "Anayasa değişikliğinin halkoylaması, ilgili Anayasa değişikliği Kanununun Resmî Gazetede yayımını takip eden altmışıncı günden sonraki ilk pazar günü yapılır." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümler çerçevesinde, Yüksek Seçim Kurulunun 11 Şubat 2017 tarih ve 74 sayılı kararı ile Anayasa Değişikliği Halkoylamasının 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılması karar altına alınmıştır.

Bu tarihte yapılacak halkoylamasında, Anayasa değişikliklerinin açıklanması ve tanıtılması amacıyla radyo ve televizyonda yapılacak propagandanın 3376 sayılı Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 5. maddesi gereğince düzenlenmesi gerekmektedir.

3376 sayılı Kanunun 5. maddesinde; "Anayasa değişikliklerinin halka anlatılmasında;

a) 298 sayılı Kanunun propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri, halkoylaması gününden önceki yedinci günden başlayarak uygulanır.

b) Anayasa değişikliklerinin açıklanması ve tanıtılması amacıyla; özel kanunlardaki hükümler saklı kalmak üzere Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi partiler ve Cumhurbaşkanlığı halkoylaması gününden önceki yedinci günden itibaren, halkoylamasından önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonla aşağıdaki esaslara göre propaganda yapabilirler:

1. Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan partilere 10'ar dakikalık ikişer konuşma,

2. İktidar partisine veya partilerine 10'ar dakikalık birer, iktidar ortağı partilerden büyük olanına ilaveten 10 dakikalık bir konuşma, (iktidar partisinin konuşması siyasi partilerin konuşmalarının tamamlanmasından sonra yapılır. İktidar ortağı partiler bulunuyor ise son konuşma en büyük iktidar ortağı partiye aittir.)

3. Cumhurbaşkanına, dilerse birisi en sonda olmak üzere 10'ar dakikalık iki konuşma, hakkı verilir..." hükmüne yer verilmiştir.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 52/1, 53, 54 ve 55. maddeleri de nazara alınarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partiler ile iktidar partisinin ve Cumhurbaşkanının radyo ve televizyon konuşmalarında izlenecek yol ile uygulama esas ve ilkelerinin tespit edilerek, varılacak sonuca göre siyasi partilere tebligat ve ilanına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi için hazırlanan karar taslağı Kurulumuza sunulmuş olmakla;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

3376 sayılı Anayasa Değişikliğinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanunun 5. maddesinde; Anayasa değişikliklerinin halka anlatılmasında 298 sayılı Kanunun propaganda serbestliğine ilişkin hükümlerinin, halkoylaması gününden önceki yedinci günden başlayarak uygulanacağı belirtildikten sonra, Anayasa değişikliklerinin açıklanması ve tanıtılması amacı ile radyo ve televizyonda yapılacak propaganda konuşmaları ile ilgili olarak düzenlemeler yapılmıştır.

Bu maddede:

1- Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan partilere 10'ar dakikalık ikişer konuşma,

2- İktidar partisine veya partilerine 10'ar dakikalık birer, iktidar ortağı partilerden büyük olanına ilaveten 10 dakikalık bir konuşma, (iktidar partisinin konuşması siyasi partilerin konuşmalarının tamamlanmasından sonra yapılır. İktidar ortağı partiler bulunuyor ise son konuşma en büyük iktidar ortağı partiye aittir.)

3- Cumhurbaşkanı, dilerse birisi en sonra olmak üzere 10'ar dakikalık iki konuşma,

hakkı verileceği belirtilmiş olup, 16 Nisan 2017 Pazar günü yapılacak olan halkoylaması nedeniyle radyo ve televizyondaki konuşmalar yönünden bu hükmün uygulanması gerekmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partilerin; Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokratik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi, iktidar partisinin ise Adalet ve Kalkınma Partisi olduğu belirlenmiştir.

Bu duruma göre, yukarıda sözü edilen hüküm uyarınca; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partilerden, Adalet ve Kalkınma Partisinin 10'ar dakikalık üç, Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokratik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisinin 10'ar dakikalık ikişer konuşma hakları bulunmaktadır.

Diğer yandan, 3376 sayılı Kanunun 5. maddesinin belirlediği yedi günlük süre, bu halkoylaması için, 9 Nisan 2017 Pazar günü sabahından 15 Nisan 2017 Cumartesi günü saat 18.00'e kadardır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partiler ile Cumhurbaşkanı için tanınmış olan radyo ve televizyon konuşma hakları bu süre içinde kullanılabilir.

Konunun 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri yönünden incelenmesine gelince; yukarıda da değinildiği üzere 3376 sayılı Kanunun 5. maddesi hükmü gereği olarak, Anayasa değişikliklerinin halka anlatılmasında 298 sayılı Kanunun propaganda serbestliğine ilişkin hükümleri de uygulanacaktır. Esasen bu husus 298 sayılı Kanunun 1. maddesinin de gereğidir.

Ancak, halkoylamasına ilişkin radyo ve televizyondaki konuşma hakkı ve konuşma süreleri bakımından özel hüküm niteliğindeki 3376 sayılı Kanunun 5. maddesinin uygulanması gerektiğinden, 298 sayılı Kanunun 52. maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümlerinin uygulanma olanağı bulunmamaktadır.

Buna karşın, radyo ve televizyondaki propagandaya ilişkin diğer usul ve esasları belirleyen 298 sayılı Kanunun 52. maddesinin diğer fıkraları hükümleri ile 53, 54 ve 55. maddeleri hükümlerinin bu halkoylamasında uygulanacağı açıktır.

298 sayılı Kanunun 54. maddesine göre, radyo ve televizyonda propaganda için başvuran partilerin yayın zaman ve sıraları, bunların birer temsilcisi ile TRT temsilcilerinin önünde Yüksek Seçim Kurulunca ad çekme suretiyle belirlenecektir.

Seçim Takvimine göre, 3376 sayılı Kanunun 5. maddesi uyarınca, radyo ve televizyonda konuşma yapabilecek olan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan siyasi partilerin, bu hususu en geç 30 Mart 2017 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar Yüksek Seçim Kuruluna bildirmeleri ve ad çekme işleminin de 31 Mart 2017 Cuma günü saat 15.00'de yapılması gerekmektedir.

298 sayılı Kanununun 55. maddesinde; "Siyasi partiler adına radyo ve televizyon ile yapılacak konuşmalar, Yüksek Seçim Kurulunun görevlendireceği bir kurul üyesi huzurunda adına konuşma yapılacak siyasi partinin isteğine uygun olarak yayından önce ses ve görüntü alma cihazı ile tespit edilir. Konuşmanın hangi parti adına ve kimin tarafından yapıldığına dair görevli kurul üyesiyle radyo ve televizyon idaresinde görevli en az iki kişi tarafından tutanak düzenlenir. Konuşmaları tespit eden bant ve sair tespit araçları Yüksek Seçim Kurulu tarafından saklanır.

Konuşmalar bir dava konusu yapıldığı ve istenildiği takdirde merciiine verilir.

Suç teşkil eden konuşmaları yapanlar hakkında kanunen belli olan cezalar bir mislinden iki misline kadar artırılarak hükmolunur." hükmüne yer verilmiştir.

Ayrıca, radyo ve televizyonla yapılacak konuşma ile ilgili uygulamaya ilişkin diğer esasların ise ad çekmeden sonra belirlenmesi kararlaştırılmıştır.

S O N U Ç:

Açıklanan nedenlerle;

1- 16 Nisan 2017 tarihinde yapılacak olan Anayasa değişikliğinin halkoyuna sunulması nedeniyle radyo ve televizyonda; Anayasa değişikliğinin açıklanması ve tanıtılması amacıyla yapılacak konuşmaların 9 Nisan 2017 Pazar günü sabahı ile 15 Nisan 2017 Cumartesi günü saat 18.00'e kadar olan süre içinde yapılmasına ve 298 sayılı Kanunun propaganda serbestliğine ilişkin hükümlerinin uygulanması gerektiğine,

2- Radyo ve televizyonda konuşma hakkını kullanabilecek olan siyasi partilerin; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu bulunan Adalet ve Kalkınma Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, Halkların Demokratik Partisi ve Milliyetçi Hareket Partisi olduğuna,

3- Bu siyasi partilerin, radyo ve televizyonda konuşma yapmak istediklerini en geç 30 Mart 2017 Perşembe günü saat 17.00'ye kadar Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına bildirmeleri gerektiğine,

4- Radyo ve televizyonda konuşma yapmak için başvuracak olan siyasi partilerin yayın zaman ve sıralarının 31 Mart 2017 Cuma günü saat 15.00'de Yüksek Seçim Kurulu Toplantı Salonunda ad çekme ile belirlenmesine,

5- Radyo ve televizyon konuşmalarının 298 sayılı Kanununun 55. maddesi uyarınca kurulca görevlendirilecek üyeler ve radyo ve televizyon dairesinde görevli kişiler tarafından tespit edilmesine ve Yüksek Seçim Kurulu adına bu görevi yürütecek üyelerin uyarıları doğrultusunda işlem yapılması gerektiğine,

6- Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda konuşmaları ile ilgili uygulamaya ilişkin ilkelerin, siyasi partilerin istekleri ve Türkiye Radyo Televizyon Kurumunun olanakları göz önünde tutulmak suretiyle ad çekmeden sonra belirlenmesine,

7- 298 sayılı Kanununun 52. maddesinin yedinci fıkrası uyarınca siyasi partilerce televizyonda yapılacak propaganda konuşmalarında, Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun belirlediği büyüklükteki parti bayrağının konuşmacının arkasındaki panoya veya ekrana net olarak görülebilecek biçimde asılmasına veya ekrana verilmesine, konuşmanın yapılacağı setin, biçim ve renk yönünden Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek esaslara göre TRT tarafından hazırlanmasına,

8- Karar örneğinin ilgili siyasi partiler genel başkanlıkları ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Başkanlığına, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğüne gönderilmesine ve Resmî Gazete’de yayımlanmasına,

28/03/2017 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan
Sadi GÜVEN

Başkanvekili
Erhan ÇİFTÇİ

Üye
Zeki YİĞİT

Üye
Sadi SARIYILDIZ

Üye
Nakiddin BUĞDAY

Üye
Muharrem AKKAYA

Üye
Cengiz TOPAKTAŞ

Üye
Z. Nilgün
HACİMAHMUTOĞLU

Üye
Yunus AYKIN

Üye
Kürşat HAMURCU